

ROSTUCHARZ (30) *sb m*

rostucharz (24), **rostrucharz** (3), **roztrucharz** (3); *rostucharz Mymer¹, BartBydg (2), Mącz (3), SienLek, WyprPl (17); rostrucharz GórnDworz, RejPos, KlónFlis; roztrucharz Calep, PowodPr, KlónWor.*

o jasne; -ârz; -arz- (3) SienLek, RejPos, PowodPr; -ârz- (2) Mącz, GórnDworz.

sg N rostuchârz (24). ◇ [G rostucharza.] ◇ D rostrucharzowi (1). ◇ A rostrucharza (1). ◇ pl N rostucharze (3). ◇ G rostucharz(o)w (1). ◇ [A rostrucharze.]

Sł stp: rostucharz, rostocharz, rostrucharz, rostuszar, Cn: rostrucharz, Linde XVI (pięć z niżej notowanych przykładów) – XVII w.: rostrucharz, roztrucharz.

1. *Handlarz koni, hodowca i sprzedawca koni (z niem. Rosstauscher); mango Mymer¹, BartBydg, Mącz; hippocomus Mącz, Calep, Cn; venditor equorum BartBydg [w tym: w funkcji postaci dialogu z WyprPl (16)] (27) : Mango. Roŧtheuŧcher. Roŧtucharz. Mymer¹ 15v; BartBydg 86; Hippocomos, Roŧtuchars który koñmi tribuye. Mącz 156c, 207d; kiedy ŧie ieden z nâlzych frâłował nâ roŧtrucharzá/ że zbythnie drogo zołnierzewi zâcenił koniâ GórnDworz Q4; [osoby:] PLEBAN. ALBERTVS. WENDETARZ. ROSTVCHARZ. WyprPl A2, B3v [8 r.], B4 [2 r.], B4v [6 r.]; [Ale to bywa pospolicie (ba, zawždy), że namniej się ten sprawuje postępków swoich, kto się czystym w sumnieniu swoim czuje, jako i rostrucharz cudnego konia co namniej ubranego, i chytra matka gładką córkę bez siłu bryzów ukazuje a szkapę nikczemną i ów jako może to słowy, to rzędem, to czymkolwiek zdobi, i ta szpetną córkę upstrzy jako może AktaSejmikPozn 1590/135, 1593/170; Otóz ten/ kto dla ŧiebie tylko czyni/ á inâczéy niemoże ŧobie dobrze vczynić/ iedno czyniâc nam dobrze/ iest [..] iâko ów roŧtrucharz/ który nâ przeday konie ŧtâwiâiâc/ chowa ie bârzo roŧkoŧznie/ cudzi/ gâłcze/ przykrywa [...] ižby ie [...] co nailepiéy przedał. SenekaGórn 282 (Linde)].*

W połączeniu szeregowym (1): Náukâ lekarŧw Koñŧkich/ dobrze doŧwiadczona od roŧtropnych Mâłztâlêrzow/ kowalow/ y roŧtuchârzow/ ktorzy ŧye stym nawięcéy obierâiâ. SienLek 164.

Wyrazenie: »roztrucharz koñski« (1): Hippocomi – Roztrucharze koñŧci. Mangones ab equis curandis, colore fuco, robur inani sagina (ut ait Quintilianus) mentientes. Calep 483b.

Przen (2) :

a) Człowiek nieuczciwy, głoŧzący nieprawdę, zachowujący fałszywe pozory (1) : *Obiecuiâc nam coŧ dobrego ci Roztruchârze/ ktorzy nâ ziemi ŧiedzac niebem kieruiâ. Y może co tákowego náukâ Pogâñŧka pokâzowâc. Ale nas zakon Boży przeŧtrzega ták mowiâc: Narody Pogâñŧkie wieŧczkow y práktykarzow ŧluchâiâ. PowodPr 76; [BogowieFałsz 214].*

b) [Bogacz z ewangelicznej przypowieŧci: Słyŧzelifmy roŧkoŧzy roŧtuchârzá tego/ ŧluchaymyŧ teŧ cięŧkoŧci Lázârzâ vbogiego. WujPosN 1584 2/63 (Linde), 2/59 (Linde).]

c) Szatan (1) : *Obâcz ŧie nieboraczku obâcz/ á nie dáy ŧie chełznâc temu ŧproŧnemu roŧtruchârzowi/ ktory tobâ toczy á obrâca iâko chce/ á wydzieray ŧie kędy możelŧ s tey opieki iego: ábowiem iestli ŧie nie obaczyłŧ/ pewnie cie ofâdzi w kroleŧwie wiecznych ciemnoŧci ŧwoich. RejPos 27.*

a. O złodzieju bydła (1) : *Bierze kozły/ bârány/ y co ŧię nâwinie: Bierze bydło rogâte/ bierze karmne ŧwinie [...]: y poymuie one Piękne wołki/ wâłâłzki [...]. Ná târgu nieznañiomym towâru*

odbywa; [...] A gdy się kto potrzeże/ á pozna złodzieyki Nieporządek [...]: Wnet mieyki Wład
bierze ná pomoc: złodziey/ złodziey krzyknie; Wnet on ifty roztrucharz między ludźmi zniknie/
Towáru odbieżawfzy *KlonWor* 19.

2. *Ten, kto zajmuje się końmi, ich ujeżdżaniem, koniuszy, masztalerz (2)* : mango, podkony [!],
rostucharz *BartBydg* 86; *Equiso*, Rostucharz/ Obyjeżdżacz konny/ Máfztalers który się s końmi vmie
obchodzić/ To yeft/ Dobrze konie wieść y bość. *Mqcz* 107b; [*Volck Xxx3*].

3. *Handlarz ludzi, niewolników (1)* : Ludzi tám w tárgu przedáią iuż mi wierz/ Iáko inny zwierz.
[...] Niecny rostrucharz vczćiwymi ciáły/ Kupczy dzień cáły. *KlonFlis* D2.

Synonimy: 2. *koniuszy, masztalerz, objeżdżacz*.

AĆ